

2021-12-02

Kiruna

Mošuvdna dálkadattheivehan buhtadusas boazudoallui.

Otnábeivvis dálkadatrievdadeamit váikkuhit ovddemusat heajus guohtumiidda dálvet ja guhkes báhkka áigudagaide geaset. Mii eat dieđe goht dálkadatrievdadeamit bohtet váikkuhit bohtteáiggis. Einnostuvvon leat lieggasit geasit ja čavččat. Jahkeáiggit ja daid molssušumit bohtet rievdat. Boazudoalu nuorat mitalit ahte eat lea sin eallináiggis vásihan buriid guohtundálvviid.

Dálkadatdilalašvuohta váikkuha boazudoalu negatiivalaččat ja váhtá ahte boazudoallufitnodagat heivehit iežaset mearrádusaid ja barggu dilálašvuođa jalgii, mii lea eahppesihkkar ja mađoheapmi einnostit.

Dálkadattheiveheapmi boazudoalus lea ekonomalaččat divrras boazudolliide ja áidnat ruhtadoarjja maid dál sáhtta ohčat lea biebmanii. Sámiid Riikkabellodat oaivvilda ahte dat vejolašvuohta gáržu boazudoalu dálkadattheivehan vejolašvuođaid. Dat gávduhit eanet vuogit dálkadattheivehit ja dat vuogit galget maid movttiduvvot ja dorjut, maid nu ahte ođđa vuogit sáhttet hutkut.

Sámiid Riikkabellodat hálida ahte visot boazudoallit galget oaččut doarjja dáidda oanehisáigasas dálkkádattheivejumiide maht soahpet sin ovttaskas doaimmaide. Ovdamearkat dakkár heiveheamin sáhttet leahkit:

- Johtin ja vealtin guohtunlaidumiid maht leat váikkuduvvon dálkadatrievdadeamiin.
- Dálkkodeapmi vai iežá bidjusat eastit dávddaid leavváneami.
- Bohččoid biebman heajus guohtuma dihte.

Dat lea mađhin einnostit muhto lieggasit dálkkit buktet mielde ođđa biologia mii bohtá váikkuhit boazudoalu ja maholaččat dávddaid leavvaneapmai.

Goabbeš oanehis ja guhkesáigasas dálkadattheiveheamit leat bákkolaččat sihkkarastit bohcco guohtumiid ja eallima.

Ovdamearkat guhkesáigasas heiveheamin sáhttet leahkit:

- Restaureret vai muvttin johtingeainnagiin.
- Restaureret jeagel-láidumiid ja láhppu-meahciid.
- Seailluheapmi suhkes mehčiin maht suddjiit bohccoid báhkka dálkkiin meahcceguovlluin.

Boazudoallu fitnodagain galgá leahkit ekonomalaš birgemuš, dat lea vuođđul sáhttit ovddidit dálkadattheiveheami ja boazudoalu seailluheami. Nanu vuoigatvuođiguin sáhtta boazudoallu gávduhit vugiid minimeret dálkadatrievdadeamiid negatiivalaš váikkuhusaid.

Sámiid Riikkabellodat evttoha Sámediggai:

- Ahte Sámediggi galgá bargat dálkadatheivehan buhtadusa ovdii, mii gokčá visot goluid masa dálkadatrievdadeamit leat sивvan, ovttaskas boazudoallu fitnodagain ja čearuin.

Káren-Ann Hurri

Paulus Kuoljok

Anja Fjellgren Walkeapää

2021-12-02

Kiruna

Motion om klimatanpassnings ersättning för rennärningen

Klimatkrisen som vi ser idag ger sig främst i uttryck under vintern, i form av låst bete och under sommaren av långa perioder av extrem hetta. Vad vi dock ännu inte ser är hur klimatförändringarna kommer se ut och te sig i framtiden. Det som förutspås är bland annat mildare höstar och varmare somrar. Årstiderna och årstidsväxlingarna kommer bli annorlunda. Vi hör renskötare vittna om att de under sin livstid aldrig upplevt en bra betes vinter.

Den rådande klimatkrisen, som redan idag påverkar rennärningen negativt, kräver att renskötsel-företagen anpassar sitt arbete med renarna efter omständigheterna, som ofta är väldigt osäkra och omöjliga att förutspå.

Klimatanpassningen av renskötseln till ett förändrat klimat är kostsam för renskötarna och den enda stödformen som idag finns att söka rör stödutfodring. Sámiid Riikkabellodat menar att denna enda stödformen begränsar hela renskötselns klimatanpassning. Det finns olika sätt att klimatanpassa renskötseln, och renskötarna måste ges resurser och därmed stimuleras till att se på fler, nya och olika sätt att hantera klimatförändringen.

Sámiid Riikkabellodat vill att renskötarna skall kunna få ersättning för de typer av kortsiktiga klimatanpassningsmetoder som passar renskötarens egna förutsättningar.

Exempel på sådana metoder kan vara:

- Flytt av renhjordar för att undvika otillgängliga betesområden.
- Medicinering och andra insatser som förhindrar sjukdomsspridning.
- Stöd matning/fodring av renar på grund av dåligt bete.

Det är omöjligt att förutspå hur, men i och med det varmare klimatet kommer främmande biologi att påverka renbetesområden och eventuellt förorsaka sjukdomar.

Både långsiktiga och kortsiktiga klimatanpassningsåtgärder är nödvändiga för att trygga renens fortsatta möjligheter till renbete. Några exempel på långsiktiga åtgärder kan vara:

- Restaurering eller flytt av flyttleder.
- Restaurering av lavbetesmarker och hänglavsskogar.
- Bevarande eller återställande av täta skogar för att skydda renen från extrem hetta.

Att renskötare kan ha vinstdrivande företag är grundläggande för att kunna utveckla klimatanpassningen och utforska nya, kanske oupptäckta metoder för att minimera

klimatförändringarnas negativa påverkan på renskötsel, för renskötelsns bevarande och utveckling.

Samelandspartiet föreslår Sametinget:

- Att Sametinget arbetar för inrättande av klimatanpassnings ersättning som täcker alla förluster i renskötselföretag och samebyar orsakade av klimatiförändringarna.